

a mobilitás, és milyen áron, mit kockáztatnak a gyerekek, és milyen erőket szükséges mozgósítania az alapítványnak? Milyen konfliktusokkal kell szembenéznük a gyerekeknek, és szembe tudnak-e nézni velük? Ha sikerül fenntartani a Lehetőség Alapítvány működését, a következő néhány év e kérdések megválaszolásával fog telni.

Mezei György & Sarlós Katalin

KOLPING SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET ÉS SZAKISKOLA, SZEKSZÁRD

A Kolping iskolák eredete 140 évvel ezelőttre nyúlik vissza, amikor *Adolf Kolping* katolikus legényegyletet alapított. A kezdeményezés követőkre talált, olyannyira, hogy tíz évvel később már Pest is rendelkezett hasonló intézménnyel.

A katolikus háttérű mozgalom csaknem száz évvel ezelőtt Szekszárdra is eljutott. A második világháború előtt a helyi katolikus legényegylet keretén belül már két épülettel is rendelkeztek, amelyek részben vendéglőként funkcionáltak, részben pedig a helyi iparosifjak kulturált időtöltésének, szórakozásának biztosítottak helyet. A katolikus legényegyletet 1949-ben betiltották, tagjai szétszóródtak, az épületeiket a későbbiek során lebontották.

A Kolping család mozgalom 1989-ben kezdett Magyarországon ismét gyökeret verni. Az első egylet Pécsen jött létre. A pécsi püspöki titkár korábban szekszárdi káplán volt, az ő közvetítésével történtek meg az első lépések a szekszárdi "család" létrehozására. Ő szólt a helybelieknek, akik 1990 novemberében 17 alapító taggal létrehozták az új egyesületet. Az egyesületnek konkrét célkitűzései előzetesen nem voltak, csak az alapító összefogóan igyekeztek összeszedni azokat a helyi társadalmi gondokat, amelyekre a maguk eszközeivel segíteni tudnának. Első tevékenységük közé tartozott a kórházi ápoltak látogatása, lelki támogatása, illetve könyvtár létesítése számukra, pályázaton elnyert 40 ezer Ft-tal. A korábbi úttörőházban egy-két évig működtettek egy olcsó büfét a városi gyerekek illetve öregek számára, a magas bérleti díj miatt azonban ezt be kellett zárniuk. Jelenleg már 60 fölötti a tagok száma. Összetételük: a takarítónőtől a főorvosig szinte minden társadalmi réteg képviselteti magát benne. A tagság kb. egyharmada diplomás.

1991 januárjában arra a felismerésre jutottak, hogy a tanév végére a városban mintegy 300, általános iskolát befejezett fiatal kerül az utcára. Olyanok, akik nem tudnak középfokon továbbtanulni. Ezek mintegy kétharmada lány: őket kellene összeszedni. Valamilyen háztartási tanfolyamon gondolkodtak, hogy mégis tanuljanak valami hasznosíthatót a lányok.

Ahogy a témával megbízott tagok – köztük mindenek előtt a jelenlegi igazgató – elkezdtek utánanézni a működtetés feltételeinek, kiderült, hogy a tanfolyamot mindenképpen be kell építeniük valamilyen formában a formális iskolarendszerbe. Az egyesület az iskola fenntartását nem tudta volna biztosítani. A diákoktól tandíjat nem szedhettek, hiszen éppen a legszegényebb családok gyerekei kerültek az utcára. Az állami fejkvóta pedig csak abban az esetben illeti meg őket, ha hivatalosan is elismertetik magukat középfokú iskolának.

Az események gyorsan peregtek. A jelenlegi igazgató 1991 áprilisában már egy 11 tantárgyból álló tantervköteggel rendelkezett, s elindították a hivatalos engedélyeztetés procedúráját. A tanterv, az oktatók névsora, a leendő helyszín rögzítése, a felszerelési jegyzék, valamint egy minimális tőkeösszeg felmutatása alapján az MKM megadta az iskolai engedélyt. Kétéves speciális szakiskolaként definiálták az iskolát, amely háztartásgazdaságtani, háztartásvezetői ismereteket nyújt. Az önkormányzat nem nagyon mozdult, nem nagyon hitt az iskola jövőjében, de végül is 1991 júniusában megadta az engedélyt.

A katolikus egyház közvetítésével ugyanez év májusában felvették a kapcsolatot az augsburgi Kolping családdal. Az augsburgiak, akik 4 modellképzés bevezetésének támo-

gatását tervezték Magyarországon, tanulmányútra hívták a szekszárdiakat. Az ismerkedést tárgyalások követték, amelynek eredményeként a németek felkarolták a szekszárdiak kezdeményezését. Az első tárgyalások után abban maradtak, hogy ha a szekszárdiak rendelkeznek legalább 100m²-es konyhahelyiséggel, akkor annak felszerelését a németek vállalják.

Az iskola vezetése természetesen nem akarta kihasználatlanul hagyni az ajánlatot, ezért akcióba kezdett valamilyen önálló épület megszerzésére. Kéthónapos csatározás kezdődött az önkormányzattal. Az önkormányzat, közöttük az MDF-es polgármester, s a sok ("ateista") pedagógus képviselő aggályoskodott. A német támogatásban nemigen hittek, s félték, hogy az iskola fenntartása majd az önkormányzatra hárul. A csatározás mégis sikerrel járt, s ennek eredményeként az önkormányzat egy régi katolikus iskolát adott az iskola használatába, amelyet az egyház azóta visszacapott, s átírt az iskola nevére.

Az épület már régóta nem szolgált oktatási célokat, építőipari raktárként hasznosították. Egy kilométerre található a városközponttól, az újvárosi plébánia szomszédságában. Régi, leromlott állagú építmény, a későbbiek során a fő falakon kívül semmit nem tudtak megtartani belőle.

Az iskola 1991. szeptember 8-án nyílt meg átmenetileg a korábbi úttörőházban, a jelenlegi "Gyerekek házában". Itt két tantermet, s egy tankonyha céljára alkalmas helyiséget kaptak bérbe. A pécsi püspökségtől származó 180 ezer Ft-tal vágtak neki az első tanévnek. Ezt a tanévet nagyon szűkös körülmények között fejezték be.

A végleges épületet 1991 szeptemberében utalták ki számukra, ezt azóta teljesen átépítették, kibővítették. A költségeket az augsburgi Kolping szövetség gyűjtéséből fedezték, a berendezés költségeit a bonni kormány vállalta. Összességében 690 ezer márkát kapott az intézmény. A legnagyobb gondjuk az volt, hogy a pénz csak fokozatosan (és kiszámíthatatlanul) érkezett, így a tervek időközben módosultak. Előzetesen nem tudták, hogy újabb bővítésekre is nyílik még lehetőségük, s ez néhány kisebb ésszerűtlen építészeti megoldáshoz vezetett. A tantermek berendezésén kívül természetben kapták meg a konyhabútort, a teljes konyhai berendezést, valamint hat ipari varrógépet. Az építkezést segítette a pécsi püspökség egymillió forintos támogatása is. A felújított épületrészbe 1992. március 3-án költöztek be. A teljes épület felszentelésére december 19-én került sor.

Jelenleg 9 tanteremben oktatnak, ezen belül rendelkeznek 4 tanműhellyel, ezen belül van egy egészségügyi kabinet a Munkaügyi Központ pályázatán elnyert felszereléssel. Ezt egészíti ki nemsokára a Máltai Szeretetszolgálat támogatása. Varródájukban részben a már említett ipari varrógépekkel dolgoznak, amelyek használtak ugyan, de iskolai célra tökéletesen megfelelnek. Ezt egészíti ki további 7 házi varrógép. A konyhát az augsburgiak élenjáró technikával szerelték fel. Rendelkeznek tornateremmel, egészségügyi helyiségekkel (zuhanyzókkal), aulával.

A szomszédos plébánia kertjében már épül a 8x4 m-es üvegház, a legszükségesebb felszereléssel. Ezenkívül bérelnék 2400 négyszögöl földet város határában. A kertészeti oktatás céljára eredetileg a Mezőgazdasági Kombináttól szerettek volna földet bérelni, de az a kárterítések miatt végül is nem tudott földet adni. Így végül egy magángazdához jutottak el, akitől jelenleg 1000 négyszögöl szőlőt és 1400 négyszögöl szántót vesznek bérbe. A szántón konyhakerti növényeket termesztnek.

Az első tanévet 3 főfoglalkozású pedagógus kezdte meg, beleértve az igazgatónőt is. Az ő munkájukat egészítette ki a 11 óraadó oktató. Az igazgatónő eredetileg vegyészmérnök, majd megszerezte a mérnök-tanári oklevelet, illetve az atomtechnikai szakmérnöki diplomát. Évekig a megyei Kőjálnál dolgozott. Ő toborozta a jelenlegi tanári gárdát. Ennek a magja dolgozta ki az alapításhoz szükséges tanterveket, amelyeket a leendő tantestület dolgozott át egységes tantervköteggé.

A tanári gárda szinte pillanatok alatt állt össze. Az igazgatónő szempontja a nélkülözhetetlen szakképesítésen túl mindenek előtt az volt, hogy az illető "ember legyen", vagyis egész magatartásával, egyéniségével példát mutasson a tanulóknak. Ne pusztán pénzkereső foglalkozásnak tekintse a pedagógiát, hanem hivatásnak. Jelenleg már 16 főfoglalkozású oktatóval és 3 óraadó tanárral dolgoznak. Az igazgatónő szerint nemcsak a fő célkitűzésnek felelnek meg a tanárai, de szakmailag is a legjobbak közé tartoznak.

A gyakorlati oktatók száma jelenleg 6 fő. A kertészeti gyakorlatokat egy kertészmérnök vezeti, a konyhatechnológiát egy vendéglátóipari végzettséggel is rendelkező mesterszakács és egy jelenleg főiskolai hallgató. A női ruhakészítést két mester és egy szakoktató vezeti. A tantestület zöme katolikus, de ez nem volt szempont a toborzásnál. Van ateista tagjuk is, aki azonban emberileg minden szempontból megfelel az iskolának. A tanári fizetések hasonlóak, mint a városi iskolákban, 16 ezertől 34 ezer Ft-ig terjednek. Még a 2.000 Ft-os emelést is sikerült biztosítaniuk, pedig erre a célra nem kaptak sehonnán sem pótlólagos forrást.

A képzés németországi mintát követ. Eredetileg kétéves házvezetőnő illetve házi betegápoló szakon folyt az oktatás. Az idén bevezették az egyéves pályaorientáló képzést is, azoknak a gyerekeknek, akik várhatóan nem tudnák enélkül elvégezni a kétéves iskolát.

A speciális szakiskolai keretet már túlnőtték. 1992. augusztus 3-án megkapták az engedélyt a 3 éves szakmunkásképzésre is a női ruhakészítő, a szakács és a kertész szakmákban. Már készen van a harmadévi tanterve is. Ennek alapján az iskola új neve: Kolping Szakmunkásképző Intézet és Szakiskola.

Jellegzetessége az oktatásnak, hogy a szakelméleti oktatás, valamint a gyakorlat nem válik szét időben. Ez a német mintájú oktatás azt jelenti, hogy heti öt napot tanítanak, úgy, hogy az egész napos oktatás mellett négy óránál több sohasem jut az elméleti tantárgyakra.

A hittan kötelező az iskolában, de ez nem liturgikus gondolatra épül, hanem a keresztény értékekre. Mindössze két egyházi liturgián kell résztvenniük a gyerekeknek: az év eleji és az évvégi szentmisén.

Az egyéves képzésben való részvétel feltétele a 8 általános befejezése. Az idén indítottak először ilyen csoportot, rögtön hármat, 67 gyerekekkel. Ez nem ad végzettséget. Ha befejezik a lányok, akkor mehetnek a szakiskola kétéves kurzusára, vagy más szakmunkásképzőbe. Valójában ez maga a célkitűzés is: a gyerekek felzárkóztatása, illetve némi szakmai orientálás, alapképzés. A gyerekek a nevelési tanácsadó, illetve a megyei művelődési bizottság javaslatára, valamint a szülők kérésére kerültek ide, zömmel olyanok, akik máshova jelentkeztek, de a nyár végéig nem tudták őket elhelyezni. A heti óraszám az első félévben 18, a másodikban 23. A tananyag egyharmadát közismereti tárgyak teszik ki: tanulnak magyar nyelvet és irodalmat, matematikát, fizikát, történelmet, éneket, vannak testnevelés órák is. Ezeknek a tárgyaknak különleges jelentősége van, mert a gyerekek nagyon alacsony tudással rendelkeznek, akadt olyan is, aki még a saját nevét sem tudta hibátlanul leírni.

Az órák fennmaradó részében a gyerekek a három oktatott szakterülettel ismerkednek meg, mindenekelőtt azok gyakorlati részével. Először néhány hétig az egyikkel foglalkoznak, majd egymásután a másik kettővel. A második félévben azután választanak egyet, s ezt követően már csak ezt tanulják. A választás nem pusztán a gyerekek szándékán múlik, hanem az oktatók beleegyezése is szükséges hozzá.

A gyerekek főként szekszárdiak, illetve a közvetlen környékről bejárók. Kollégiumot nem tudnak biztosítani, így a távolabb lakók gyakorlatilag ki vannak rekesztve az iskola falai közül. Még így is 50 gyereket kellett elutasítani helyhiány miatt.

A kétéves képzés alapvető célja: a lányok jó családanyák legyenek, rendelkezzenek minimális intelligenciával, tanuljanak meg kézimunkázni, varrni annyira, hogy a család számára amit csak lehet előteremtsenek. Ezen túlmenően az iskola két irányban igyekszik

továblépní, ami segítheti a lányok munkába állását is: az egyik a házvezetőnő-képzés, a másik a szociális gondozóképzés. Az igazgatónő véleménye szerint ezekre nagy szükség van. A városi gazdagok közül sokan igénylik az előbbit, az utóbbira pedig azért van egyre inkább szükség, mert a kórház egyre kevésbé vállalja az "elfekvő" betegek ápolását, akiknek az otthoni ápolására fogadnak gondozókat. Ezen a két területen jelenleg mindenkit el tudnának helyezni.

Jelenleg 97-en tanulnak a két évfolyamon. Közülük 31-en másodikosok. A gyerekek itt is zömmel városiak, illetve környékbeliek. Három tanulócsoportha vannak beosztva az elméleti órákon, a szakmai órákat a szakterületek szerint tovább bontják.

A heti óraszám 40. A közismereti órák száma és a tananyag tartalma az első évben az egyéves kurzus tantervéhez hasonló, ez a második évben a biológiával egészül ki. Ezen felül azonban szakelméletet is oktatnak, illetve kötelező a német nyelv tanulása. A szakelméleti órák: egészségügyi ismeretek (a második évben ehelyett ápolástan), kertészet-kisállattenyésztés, szabás-varrás-kézimunka (ezen belül népművészeti szövés és sárközi hímzés is), sütés-főzés-konyhatechnológia. A végzettek oklevelet kapnak, amely alapján az augsburgiak német nyelvű bizonyítványt is kiállítanak a diákok számára.

A hároméves képzés önállóan nem indul. Az iskola tervei szerint a kétéves tanfolyamot elvégzők legjobb tanulói kapnak majd lehetőséget a 3. év elvégzésére, teljes értékű, tehát szakmunkás-bizonyítvánnyal együtt járó szakmai képzettséget szerezve. A tananyag itt már döntően szakmai jellegű, kiegészítve némi matematikával és történelemmel.

Az első év első félévében az egy-, illetve a kétéves képzésben tanulók egy része átirányítható a másik csoportba, a tanulmányi eredménytől függően. Ez azokra a két éves hallgatókra vonatkozik, akik több tárgyból is bukásra állnak, illetve azokra az egyéves kurzuson résztvevőkre, akik négyes, illetve ötös tanulmányi eredménnyel rendelkeznek. Ennek az átirányításnak azért van, s feltehetőleg lesz is különleges jelentősége, mert az egyéves képzésbe kerülők nem feltétlenül a legrosszabbak, hanem sokan vannak közöttük olyanok, akik csak az általuk megcélzott iskolákba nem tudtak bekerülni. A kétéves képzésbe kerülők egy részével szemben gyenge tanulmányi eredménye miatt meg sem próbált más iskolát választani. A felvétel ugyanis a jelentkezés sorrendjében történik, felvételi kritérium nincs.

A tanítás 33 hétig tart egy-egy évben, amit egyhetes szakmai gyakorlat egészít ki. Ennek elsősorban nem szakmai illetve pedagógiai oka van, hanem a tankert gondozását kell ellátnia felváltva 4-4 gyerekeknek.

Az iskola pedagógiai alap gondolata: „követelek tőled, mert tisztellek”. Ennek megfelelően szigorúan, de emberi szeretettel igyekeznek közeledni a gyerekekhez. Az próbálják elérni, hogy a gyerekek bizalommal közeledjenek a tanárokhoz, ők pedig megpróbálnak a gyerekek gondjain segíteni. A sikerélményen keresztül igyekeznek kötelességteljesítésre nevelni őket. Tapasztalataik szerint a gyerekek fogékonyak erre a közeledésre, szívesen jönnek az iskolába, pedig mintegy 90%-uk csak a szülői kényszer hatására került ide. Az iskola értékelési módszere megfelel a hagyományos iskolákénak.

A leendő tanítványok után még az önkormányzati engedélyt megelőzően, 1991 májusában kezdtek érdeklődni. Körlevelet küldtek a megyében található önkormányzatoknak, amelyben leírták tervezett tevékenységüket, s kértek egy lakcímmel ellátott listát, az érdeklődő tanulókról. Az önkormányzati engedély után, tehát a nyár folyamán, megkeresték levélben ezeket a tanulókat. 46-an jelentkeztek, közülük 31-en iratkoztak be. Végül további 12 tanuló jutott el hozzájuk az általános iskolák közvetítésével, így az első évet 43-an kezdték.

A gyerekek olyanok közül kerültek ki, akik egyrészt a helyhiány, másrészt a tanulmányi eredményeik miatt nem tudtak más intézményben továbbtanulni az általános iskola befejezése után. A gyerekek felvételénél a vallási hovatartozás nem játszik szerepet. A ka-

tolikuson kívül vannak például unitárius és zsidó vallásúak is. A felvételnél egyedül a jelentkezés időrendje játszik szerepet, az iskola a hitvallása miatt nem is tud elképzelni más szelekciós tényezőt.

Jelenleg a gyerekek száma 164, valamint a munkaügyi tanfolyamon résztvevők. Az előbbieket kizárólag, az utóbbiak döntő részben lányok. A gyerekek jelentős része, mintegy harmada "középosztálybeli" családból került ki, olyanok, akik rossz tanulmányi eredményük miatt nem jutottak be más iskolákba. A gyerekek fele olyan családban nőtt fel, ahol a szülők rengeteget dolgoztak, a gyerekek nevelésére már nem futotta az erejükből, a gyerekeket az "utca nevelte". Sok a problémás család. 7 fő állami gondozott, a cigány tanulók száma 21.

A gyerekekkel, mivel sokan zilált körülmények közül érkeznek, sok magatartási probléma akad. Ezeket egyéni beszélgetéssel igyekeznek segíteni. Bizonyos alapvetőnek tartott viselkedési szabályokat azonban nagyon szigorúan betartatnak, pl. „hogya bejön a tanár, ne az asztalon hasaljon a gyerek”. Egyébként sok mindent tolerálnak. Tapasztalataik szerint a szigor a szeretettel párosulva nagyon eredményes lehet. Hogy mi az, amit az iskola már nem tolerál, arra szolgáljon itt a tavalyi fegyelmivel kített 4 tanuló esete. Az egyik – amellet, hogy rendszeresen nem járt be az órákra – ocsmány szöveget írt be az ellenőrzőjébe, a másik három többszöri figyelmeztetés ellenére átment tanítási időben a szomszédos boltba vásárolni (emellet ők is csúnya szavakat írtak egyik társuk hátára).

A gyerekek tudomásul veszik az iskolai követelményeket. Hálásak, hogy foglalkozik velük valaki, s ezért hajlandók fegyelmezni magukat, s valamilyen teljesítményt is nyújtani cserébe. Az, hogy megszeretnék a tanulást, legfeljebb néhány gyerekről mondható el. Ez elsősorban azokkal a gyerekekkel esik meg, akiket valamikor korábban, még az általános iskolában vagy otthon butának bélyegezték, s most igazából csak önbizalmat kellett beléjük önteni.

Az alig több, mint egy éve induló képzés még nem teszi lehetővé a gyerekek "utóéletének" leírását. A fentiekből már kiderült, hogy a tavalyiak közül 12-en nem folytatták a tanulmányaikat a második évben. Közülük egy lány szülés miatt maradt ki, kettő "elidegenedett" a szakmától, kettő elköltözött, kettőt megbuktattak, s ezért elment, négyet pedig fegyelmivel küldött el az iskola.

Az idei évtől kezdve az iskola tevékenysége az ún. modellképzéssel bővült. Ennek keretén belül az érettségizett munkanélküliek számára tartanak olyan tanfolyamot, amely révén vendéglátó üzletvezetői képesítést kapnak. A jelenlegi első csoportba 20 hallgató jár, közülük 18-nak már most van állása. Az oktatás híre annyira elterjedt, hogy az iskolát már teljesen ismeretlenek is megkeresték, állást ajánlva a tanulóknak. Ez az oktatás tanfolyamként működik, a Megyei Munkaügyi Központ támogatásával. A tanulók életkora 18-tól 52 évig terjed, a 18 asszony-lány mellett 2 fiú is tanul. Zömmel fiatalok, s elsősorban gimnáziumot nemrég végeztek. Olyanok, akik állítólag nem egészen véletlenül vannak munka nélkül.

Az iskolában nemcsak szakmailag igyekeznek felkészíteni őket, hanem valamilyen munkaszeretetet is igyekeznek beléjük oltani, a hallgatók fele esetében az igazgatónő szerint sikerrel. A képzés, amely az iskolai képzéshez hasonlóan német mintára történik, elsősorban azért nevezhető sikeresnek, mert a vendéglátóipari munkakörök mindegyikére felkészíti a hallgatókat, vagyis ideális munkavállalók lehetnek kisebb vendéglátó egységekben. Egyaránt tudnak például főzni illetve felszolgálni. A Munkaügyi Központtal a németek tárgyaltak, ők járták ki – egyelőre – két csoport indítását. A második csoport októberben kezdett.

A tanulók egy hónapos "üzemi gyakorlaton" vesznek részt. A gyakorlólhelyeket zömmel az igazgatónő szerezte, ami nem volt nehéz, mert gyakorlatilag ingyen munkaerőhöz jutottak a vendéglátó helyek. A tanulókkal meg voltak elégedve.

A tanulók angol és német nyelvet tanulhatnak összesen 200 órában. A megcélzott szint a középfokú nyelvvizsga. Más közismereti tárgyat nem oktatnak nekik. Az óraszám egyötöde

konyhatechnológia-elmélet, ebbe beleértendő: élelmiszerismeret, vendéglátó ismeret, munkavédelem, "Sozialkunde" – egyfajta társadalom-, illetve vállalkozásismeret. Ez utóbbi kétfetenként egy óra. A tanítási idő heti 5 nap, napi 8–10 órai elfoglaltsággal.

Jelenleg alapvetően a fejkvótából él az iskola. Ezt egészítik ki a pályázatokon elnyert támogatások. 1992-ben ezek a következők: 200 ezer Ft a Tolna megyei Művelődési Bizottságtól, 100 ezer Ft a Társadalombiztosítási Igazgatóságtól tornaterem építéséhez, 40 ezer Ft könyvtárfejlesztésre, 700 ezer Ft a Megyei Munkügyi Központtól az egészségügyi szaktanterem felszerelésére. Az év végén további 4 pályázat eredményét várták. Végül ebből kettőt elutasítottak, a Szakképzési Alapból pedig egymillió forinttal részesedtek (erre volt esélyük, mert Szűcs Pál az intézmény egyik pártfogója). Gond számukra, hogy az állam nem segíti őket olyan mértékben, mint az önkormányzati iskolákat, így például a pedagógusok 2.000 Ft-os béremelését is a fejkvótából kellett kigazdálkodniuk.

A föld bérleti díját a fejkvótából fizetik ki, de valójában az a célkitűzés, hogy a kertészet kitermelje a saját bérleti díját. Úgy tervezik – s erre már történtek előzetes megállapodások a németekkel –, hogy a szőlő borát Németországban értékesítik.

Az iskola tevékenysége lehetővé teszi, hogy sok mindenben önállóak legyenek. Így például a termelt konyhakerti növényeket maguk hasznosítják a konyhai munkában. Varrodájuk megvarrja az iskolában nélkülözhetetlen textíliákat (pl. függönyöket). Az alapanyagokat is igyekeznek olcsón, nagykereskedelmi áron beszerezni, vagy a városi üzemeitől a hulladékanyagokat összekoldulni. A fentiekben túlmenően sikerült még az egyház segítségével egy 400 kötetes könyvtárat összegyűjteniük.

Az iskolának van egy alapítványa is "A Kolping iskoláért" néven. Ennek létrehozása elsősorban az ÁFA-visszatérítés miatt állt érdekükben. A kapott pénzek ezen az alapítványon mennek keresztül. A lakossági befizetések elenyészőek, eddig mindössze 7.000 Ft-ot kaptak tőlük. Hiába kereste fel az iskola a jólmenő vállalkozókat, azok nem voltak hajlandók áldozni a célra.

A bevételek növelése céljából nem akarnak vállalkozni. Ha el is fogadnak megrendeléseket akkor is csak az alapanyagárat számolják fel. A varroda is inkább szociális tevékenységet tűzött célként maga elé. A berendezési tárgyakat igyekeztek nagyon olcsón megszerezni, mivel erre még ÁFA-visszatérítést sem kapnak. A bútorok jelentős részét a szekszárdi szakmunkásképző tanműhelyével csináltatták. Jelenleg még hiányoznak az oktatástechnikai készülékek, mint például tévé, video, magnó, írásvetítő. A kábelhálózatot már beépítették, de felszerelések még nincsenek.

Tandíjat az iskola nem szed. Az étkezésért fizetnek a tanulók, de – akárcsak a tanárok esetében – 20%-ot az iskola téríti. Ezen kívül a beszerzendő konyhai nyersanyagra 250 Ft-ot fizetnek havonta, s alkalmanként a varrodai alapanyagra is.

Az iskola szociális jellegű támogatást nem tud nyújtani, de az igazgatónő nagyon sok gyerek számára kijárta az önkormányzati nevelési segélyt illetve étkezési hozzájárulást. Az iskola szakmai tevékenysége már eleve bizonyos könnyebbséget jelent a gyerekeknek. A konyhai munka "eredményét" például elfogyaszthatják, a varrást is igyekeznek olyan irányba terelni, hogy a lányok saját maguk számára készítsenek ruhát, köpenyt. Ezekben az esetekben a gyerekeknek csak az alapanyag nagykereskedelmi beszerzési árát kell megfizetniük.

Az önkormányzattal sokáig semmilyen érdemi kapcsolatuk nem volt. Nem gátolták, de valójában nem is segítették az iskola működését. Lassanként megváltozott ez a hozzáállás, s a városi művelődési-oktatási bizottság (amelynek a polgármester az elnöke) javaslata alapján reménye van az iskolának arra, hogy a közgyűlés megszavaz egy másfél millió forintos támogatást az 1993-as évre.

A szülők számára megszervezték a szülői munkaközösséget. Részben ennek keretén belül, részben a formai keretek mellőzésével mintegy 60%-ukkal kifejezetten jó a kapcsolatuk.

Deklaráltan minden szülőt mindenkor fogadnak. A szülők egy részével minden igyekezetük ellenére sem tudnak érdemi kapcsolatba kerülni.

Az iskolának felajánlották, hogy vállalja át a szekszárdi dolgozók általános iskolájának fenntartását, ettől azonban mereven elzárkóztak, az ezzel járó, mindenekeleltt fegyelmi problémákat ugyanis nem akarják már vállalni.

Legközvetlenebb céljuk most az oktatás kiterjesztése a fiúkra is, természetesen a nekik megfelelő szakterületek oktatásával. A kezdeményezés a németektől ered, s mintha az iskola nem igazán lelkesedne érte. Talán már jövőre elindul az oktatás, mindenesetre 3 tantermet és egy műhelyt a fiúknak tartanak fenn. A szakmai célokról még csak kezdetleges elképzelésekkel rendelkeznek. Elsősorban olyan szakterületeket igyekeznek megcélózni, amelyek mint szolgáltatások megélhetést biztosíthatnak. Így szóba jött például az építőipari illetve festő szakmák oktatása, valamint a vasas, az elektrotechnikai, az épület- illetve műbútorasztalos szakmák feltételeinek megteremtése is. A mezőgazdasági szakmák oktatására nem gondolnak, mert a megyében kifejezetten magas a mezőgazdasági munkanélküliség.

A szekszárdihoz hasonló iskolát már terveznek a gyöngyösi és a várpalotai Kolping egyesületek, textíles, illetve faipari szakiránnyal, de várhatóan Esztergomban is fog majd működni ilyen iskola.

A szekszárdi Kolping iskola azon intézmények sorába tartozik, amelynek alapvető célja az általános iskolát elvégzett hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása, szakképzése, s ezen keresztül társadalmi integrációja. Mindamellet világosan látnunk kell, hogy nem azon társadalmi rétegbe tartozó gyerekekkel foglalkozik, mint jó néhány más, szintén a hátrányos helyzetűek fölkarolására vállalkozó intézmény (például a kazincbarcikai Don Bosco iskola, a szegedi Kísérleti Speciális iskola stb.). Egyrészt más az indíttatása, másrészt nem is nyúl olyan "mélyre", mint teszi azt jó néhány más intézmény. Azok a gyerekek kerülnek ide, akik más intézménybe nem jutnak be. Kimondva-kimondatlanul benne foglaltatik ebben, hogy "pedig szerettek volna bejutni" (legalábbis a szülői kényszer miatt). Az iskola tehát alapvetően az oktatásügyi szervezeti gondjaiból fakadó (a szakképző iskolák szűkülő beiskolázási keretein alapuló) nehézségeken igyekszik valamelyest segíteni. Hogy így elsősorban valamilyen szempontból problémás gyerekekhez jutnak el, az természetes következmény. A felvétel előfeltétele az általános iskolai végzettség, ami egyúttal azt is jelenti, hogy olyan gyerekekkel foglalkoznak, akik már hozzászoktak az iskolai szabályokhoz, követelményekhez, még ha sok tekintetben nem is sikerült megállniuk a helyüket e körülmények között.

Az iskola deklarált céljaiból és a hozzájuk kerülő gyerekek alapvető szociális integrációs törekvéseiből fakadóan jó úton halad az oktatási hálózat magasabb szintje felé. Tanári gárdája nem csupán elhívatott, de szakmailag is ambiciózus, és képes volt arra, hogy az iskolát a szakmunkásképző iskolák szintjére emelje. Az iskola története azonban mégsem csupán egy intézmény karrierjének a története. Azt mutatja, hogy egyrészt a más szakképző intézményekbe be nem jutott gyerekek is képezhetők, másrészt, s talán ez a tanulságosabb: együtt képezhetők a tehetségesebb, ambiciózusabb, egészségesebb családban, jobb anyagi körülmények között élő gyerekekkel. Hogy ezt a programot az iskola végrehajtsa, szükség volt annak deklarálására, hogy a gyerekek felvételénél semmilyen tudás- illetve viselkedésbeli szelekciót nem végeznek. A szekszárdi Kolping iskola éppen ettől más, mint az ország többi iskolája.

Györgyi Zoltán